

ELŐZETÉSI FELTÉTELEK.

Egy évre . . . 10 K. — f.
 Hat óra . . . 5 K. — f.
 Három óra . . . 2 K. 50 f.
 Egyes számok ára 20 fillér

HIRDETESEK

□ centiméterenként - 4 fillér
 Nyilttéri közlemények garmond
 soronként 30 fillér.

Gyakori hirdető és a velünk
 összekötésben levő hird. irodák
 arányában részestlenek.

BARS

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

A kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.

Kéziratok vissza nem adtnak.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KERSEK JÁNOS.

Megjelen vasárnap reggel.

FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. NOVOTNY ERNŐ.

FŐMUNKATÁRS: JAROSS FERENC.

A hirdetések, előfizetéseket s a reklámolókat a
 kiadóhivatalba kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI és TÁRSA r. t.

A munkanélküliek.

A fővárosban ez év tavaszának kezdetén összeolvasták a munka nélkül lézengő munkaképes egyéneket. Az eredmény az volt, hogy közel harmincezer embernek nem volt keresete. Ezek között ugyan volt sok olyan is, akikre nagyon is rá lehetett volna huzni az 1913. évi XXI. t. c. büntető rendelkezéseit, mert munkakerülő életmódjuk a csavargás minden kritériumát magán viseli, mindamelllett az eredmény annyira megdöbbentő volt, hogy ugy a főváros, mint a kormány a közmunkák szaporítását vették tervbe, hogy minél több munkás jusson nagyobb és állandó keresethez.

Mi bennünk, vidékiekben azt a gondolatot ébresztette, hogy a munkások végcélja a főváros. Mikor május elsejét ünnepli a főváros, akkor látjuk, hogy mily óriási tömeget foglalkoztat a főváros, míg vidéken állandó a munkáshiány. Érzik ezt most a tavasz kinyílt idején a gazdák, különösen a vidéki városok környékén és nálunk az elnéptelenedett Garamentén. Mint a mágnes a vasat, úgy vonza a főváros a munkáshadát. De ezenfelül Amerika is sok munkást visz el tőlünk. És ennek következménye az, hogy a vidéken gyérül a munkásnép, különösen kevés a mezei munkás.

A munkások emez aránytalan eltorlódását annak is tulajdonítjuk, hogy vajmi kevesen veszik igénybe a munkaközvetítőket. A fővárosban csavarognak a munkások, a vidéken pedig állandó a kereslet munkások iránt, s még egy különös jelenséget figyeltek meg a gazdák s ez az, hogy a fővárosból visszakerült munkás lenézi a vidéki munkát s ha munkát vállal is, a fővárosi igényekhez szabja meg munkabérét.

Más országokban is előfordul a munkásoknak ilyen egy helyen való összetorlódása. A rossz gazdasági évek és a drága pénz oka annak, hogy a tőke távol tartotta magát a nagyobb befektetésektől, minélfogva sok munkás kereset nélkül maradt s mint el-tartott dolog nélkül való csak bajt okozott az országnak. Ezért az országok egy nemzetközi ligát alkottak, hogy a munkanélküli tömegek helyzetén segítsenek.

Magyarország is csatlakozott ahhoz a nemzetközi ligához, melynek célja küzdeni a munkanélküliség ellen. Anglia ebben a kérdésben is vezet és, mint ismeretes, már azzal foglalkozik, hogy állami törvénnyel biztosítják a

munkáskezeket a munka nélküliség ellen. Hogy nálunk a nemzetközi liga néhány nobile officiumba helyezett tisztviselője mit fog kezdeni ezzel a tenger nagy kérdéssel, valóban el se lehet képzelni.

Még szerencsésnek tartjuk, hogy a mi agrár államunkban a gazdasági munkaközvetítés jól van rendezve. A munkástörvénnyel egyidős a földmívelésügyi miniszternek az a rendelkezése, hogy minden községben köteles az eljáróság egy tagját megbizni azzal a feladattal, hogy munkára jelentkező földmivesmunkásokat számbavegye, nyilvántartja abból a célból, hogy a községi munkaközvetítőnél munkásokat a kereső munkaadó megtalálja, hány és mitéle dologra van ajánlkozó gazdasági munkás?

Megtörténhet azonban az, hogy a munkakereset és kínálat egy-egy községben nem egyforma, sokkal több a munkára jelentkező gazdasági munkás, mint amennyi munka akadna. Ebben az esetben a község munkaközvetítő jelentést tesz a törvényhatósági munkaközvetítőnek, aki viszont az egész vármegyében nyilvántartja ugy a munkaadókat, mint a munkakeresőket. Sőt köteleességévé van téve, hogy a kereslet és kínálat szabatos lebonjolítására a szomszédos törvényhatóságokat is ebben a dologban megkeresse; így minden dolgozni akaró kéz munkába állítható legyen.

De az ekként szervezett országos hálózat azzal van betetözve, hogy magában a földmívelésügyi miniszteriumban is van munkaközvetítői osztály, ahová a törvényhatóság munkásnyilvántartásai felkerülnek, ahová gyakorta fordulnak ma már az ut-, vasutépítő nagyvállalkozók, valamint az árvízmentesítő társulatok is. Meg van tehát a mód arra, hogy az egész vonalon ingyenesen szolgáló intézmény a munkanélküliség szociális csapását elhárítsa, vagy legalább enyhítse, sőt maga a földmívelésügyi miniszter annyira átérzi ennek az intézménynek minden bürokratikus békó nélkül való szabad mozgását, hogy igen gyakran táviratilag értesíti a munkaadókat, valamint a munkásokat az elszegődni óhajtó munkásokról és a kínálkozó munkaalakalmakról.

És nehogy a munkás az ingyenes közreműködő intézmény hivatalos segítségével messze idegenbe való munkavállalásra csábíttassék és így a vándorlást, kóborlást megszokja, nagy gond van fordítva arra, hogy amennyiben a lakóhelyen, vagy a szomszéd határon a munkás a munkaalakalmát

megtalálná, ne menjen idegenbe. És ez a munkásnak valóban nagy érdeke is, mert hiszen idegenben a nagyobb kereset is kevesebb, mint odahaza a rendes napszám.

Már régóta működik ez az intézmény, nem új dolgot ismertettünk, de megirtuk mindezeket mégis, hogy reámutassunk a munkanélküli tömeg előtt erre az intézményre, mert — sajnos — jöllehet, a gazdasági munkaközvetítés tizennégy év gazdag sikerei és nagy szociális jóléteire pillanthat vissza, mégis nagy szükség van arra, hogy a munkások minél szélesebb rétegekben vegyék igénybe, mert akkor nem lesz szükséges a munkásnak sem a fővárosban összetorlódni, sem Amerikába kivándorolni, mert a magyar haza mindenkinek tud adni kenyeret, a ki dolgozni akar.

Egyet mást a betegségek okairól.

A Reviczky-Társaság 1914 évi március 27-iki
 estélyén előadta Frommer Ignác Dr.

Mélyen tisztelt társaság!

Amidőn a következőkben szerencsém lesz a betegségek okairól egyet mást elmondani, előre kell bocsájtanom, hogy azt, amit elmondandó vagyok, Önök legnagyobb részt mindnyájan ismerik; inkább visszapillantás akar ez lenni idevágó ismereteink fejlődésére, mert korszakonként bizony változnak a nézetek és felfogások a tudomány minden ágaiban. Amit a tudósok tegnap még megdönthetetlen igazságnak hittek, az újabb kutatások révén ma már nem állja meg helyét. A betegség okairól is más nézetet vagyunk ma, mint még csak egy pár évtizeddel ezelőtt. Amidőn mint fiatal orvos kikérdeztem a hozzám forduló betegeket, hogy mitől kapták betegségüket, mindig szívt a felelet, bizonyára meghültem. Midőn azután tovább kutattam, hogy mikor, milyen alkalomkor hültek meg, arra nem minddig tudtak felelni; a meghülés pedig olyasvalami, amit a legtöbb esetben mégis csak kell, hogy érezzük, mint a testünk erő keletmetlen behatás, midőn pl. izzadt testtel lépünk ki a hidegre. Meghültünk, hogyha elégtelen ruhába hosszabb ideig ki vagyunk téve a hidegnek vagy légvonatnak, vagy pedig felhevülten hideg itallal hűtjük le belső részeinket. De hogy pl. őszkor vagy tavasszor, amidőn sok a nátha meg a köhögés, mindenki, aki megkapta, tényleg meghült legyen, még sem képzelhető; itt szükségképpen más tényező is közrejátszik: a fertőzés, az infectió; és ez a felfogás áment a köztudatba. „Ne csókolj meg, kedves, náthás vagyok, hogy meg ne kapjad te is”, szoktuk ilyenkor hallani. Bátran mondhatjuk, hogy a meghüléstől való féle-

lem több betegségnek volt az okozója, mint a tényleges megbűlés, mert oda vezetett, hogy irtózták a levegőtől. Olyan szobában, amelyben beteg feküdt, nem mertek ablakot nyitni, már pedig nehezen elképzelhető, hogy egy ágyban fekvő, kellően betakart ember miért, miképpen hűljön meg; a hideg nem érheti, ami pedig a tüdőt illeti, az be van rendezve ilyen hőváltásokra. Ha rendszeresen fűtött 15—16 R° szobából télen kilépünk, mondjuk 10° hidegre, minden átmenet nélkül 25—26° külső hőmérséklet van az egyik belélegzés és a rákövetkező köhat és a tüdő ezt minden baj nélkül eltűri.

A megbetegedésnek egy másik gyakran hangzatosított okául felhozták a rontott gyomrot. „Bistosan elrontotta a gyomrát!” Kétséget nem szenvedhet, hogy sokszor a kellenél többet eszünk, többet, mint a hogy szoktuk és ez könnyen vezethet az emésztő szervek megbetegedésére. Különösen gyermekek, ha valami kedvenc ételhez jutnak, túltömik a gyomrukat. Szerecsőre maga a természet segít rajtuk, amennyiben megszabadítja őket a teheről. Romlott hurka és kolbászfélében méreg fordulhat elő, amely pláne halálos betegséget is okozhat. De ugy találmra oda vetni, hogy biztosan elrontotta a gyomrát, azt állítani normálisan élő emberről ilyen tág értelemben még sem lehet, ép úgy nem, mint a hogy minden catarhusra vagy torokfájásra ráfogni, hogy meghűléstől származott.

A betegségeknek egy nagy csoportját, de különösen a váltólázat és az Amerikában honos sárgalázat a mocsárak kigőzölgésének tulajdonították. Azért a váltólázat mocsárlásnak is nevezték, mivel tényleg mocsaras, álló vizekben bővelkedő vidékeken különösen gyakran fordult elő. Laverán francia buvár azonban kimutatta, hogy ezen betegséget egy élődi, még pedig minden valószínűség szerint egy állati lény okozza, amely testünkbe behatolva, ott elszaporodik a vér-

testecskékké befurakodik, és azokat tönkreteszi. Terjeszti pedig a váltólázat egy szunyogfaj. Ha váltólásban szenvedő embert megcsip ilyen szunyog, magába szívja annak vérért, ezzel együtt magába veszi a váltólás élősdijét, a plasmodiumot. (E élődi rajban bemutatja). Ha már most ez a bizonyos szunyog, mely a plasmodiumot magában hordozza, más, egészséges embert megcsip, akkor a kis sebecskébe belefolyik a nyála és ezzel együtt a plasmodium, és az illető megkapja a váltólázat.

Hogy ez tényleg így van, bebizonyították kísérlet útján is; a midőn váltólásban szenvedő embert szunyoggal megcsipették Atrikában és ezt a bizonyos szunyogot elvitték Angliába, ahol váltólás nincsen. Ott megcsipettek vele egy egészséges embert, aki erre önként vállalkozott és pontosan beállt nála a váltólás. A váltólás okozójának felfedezése ekként egyszerűen magyarázza tehát, hogy ez a betegség miért fordult elő mocsaras vidéken, még pedig főként nyáron; nem a mocsár kigőzölgése miatt, hanem azért, mert a szunyog amely a váltólázat terjeszti előszeretettel álló vizek, pocsolyák, mocsarak közelében tartózkodik. A kultúra haladásával, vadvizek levezetésével az álló vizek, mocsarak is eltűntek és ezekkel együtt eltűntek a szunyogok, meg a váltólás is. A múlt őszkor, szeptemberben és októberben, méltóztassanak csak visszaemlékezni, a szunyogoknak egész rajai, mint egészen szokatlan és kellemetlen vendégek, lepték el szobáink falait. Hogy honnét jöttek, nem tudom, talán valami hatalmas légáramlat hozta őket ide más messze vidékről; minthogy pedig nálunk váltólásos beteg nem volt, ezeknek a csipése sem okozott betegséget. A váltólás ellen tehetetlenek voltak az orvosok egészen a 16-dik század közepéig. Amidőn Pizzaro Ferenc spanyol kalandor hordái elárastották és felelték az inkák virágzó országát, Perút,

sokan közülük betegedtek meg és pusztultak el váltólásban. A bensülőttek ismerték a gyógyyszerét, de nem árulták el: hadd pusztuljon a gyűlölt ellenség; míg egy inkának szépséges leánya szerelemre gyulván egy beteg spanyol tiszt iránt, beadta neki az életmentő gyógyszert, a chinagyökérporát, elárulván ezzel az idáig gondosan őrzött titkot.

Az Amerikában honos sárgalázat sem okozza a mocsár kigőzölgése, hanem ezt is egy szunyogfaj oltja át beteg emberről egészséges emberre. Ezt is bebizonyították kísérlet által, amidőn — ha jól tudom, Bostonban — sárgalásban szenvedő embert megcsipettek az ott honos szunyogfajával és ugyanezekkel ismét megcsipettek több embert, akiket azonban előzőleg kitanították aziránt, hogy életüket tessék kockára ezen kísérletben. A szunyogokat kieresztették azon szobában, ahol a kísérletre önként vállalkozott emberek voltak. Kivétel nélkül mind megkapta a sárgalázat; azok, akiket csak egy szunyog csipett meg, könnyebb mértékben betegedtek meg és hamarosan kigyógyultak; egynéhány közülük azonban, akiket több szunyog csipett meg, súlyosan betegedtek meg, egy pár pedig, mint a tudomány herőssa, elpusztult benne.

T. társaság! Afrika belsejének bizonyos vidékein honos egy betegség, amelyben a betegek folytonosan alussnak. Ezen álmokórásgot is egy élődi okozza: a tripanosoma; igen élénk mozgásokat végez állati lény (előadó bemutatja rajában.) Ezt ismét egy légyfajta közvetíti, az úgynevezett Tse-Tse légy, amely tripanosomával fertőzött vadat, antilopot megcsipve, annak vérével és a tripanosomával teleiszítja magát, és amidőn azután embert megcsip, úgy oltja beje az álmokórásgot. Akként védekeznek ellene, hogy ember lakta vidékeken vadászák és pusztítják az antilopot, hogy ne

T A R C A

A két Foscari.

A Márk-tér galambjai beszéltek el nekem ezt a szomorú történetet. Elmondom hát én is.

1441-et irtak. Akkoriban a szent Márk piac még tégiával volt közeve és sokhelyütt elmállott a burkolat. A talaj egyenetlen, hepe-hupás volt alkalmassá tette lovagjatekok megtartására. Volt is nagy készülődés. Velence dogejának, Foscari Ferencnek, dalaia fia, Velence legszébb, ragyogó szépségű, fiatal patricius leányát vette nőül.

Az egész szigetváros örömben uszott; ünnepély ünnepélyt ért. A szent Márk-terén fényes tornajátékokat rendeztek, amelyre a nemesség újai keresztos vitézek jelmezeiben jelentek meg s mindannyian ezen hadjáratok hőseinek nevét vették föl. Ezen ünnepély alkalmából felelték ritka kivétel gyanánt a patricius család hölgyeinek megengedték, hogy arannyal átszőtt és drágakövekkel ékesített ruhákban jelenjenek meg.

A székesegyház előtt fényesen díszített állványon a doge és a köhatárság legfőbb méltóságai teljes számban megjelentek. Különösen emelte az ünnepély díszét a számos előkelő vendég, közöttük Sforza milánói gróf és egy estei ögróf. Utóbbi egyenesen azért jött, hogy a fiatal Foscari Jakabbal, a völegénnyel megvívjon. A szerencse a Bouillon Gottfried páncélját viselő Foscarinak ked-

vezett a győzelme valóságos mámorba ejtette egész Velencét s nem volt boldogabb ember kerék e világon Foscari Jakabnál, a midőn szép aráj, a Cortaini család gyöngye, dobogó kebelével sisakjára tűzte a diadalmi jelvényt.

E nász dinom-dánomja egy álló héten át tartott szünet nélkül. A Márk-piac ezrekre menő viaszfáklyák fényétől nappali fényben uszott. Velence hölgyei pedig csudájára jártak a menyasszony mesés értékű kelengyjének. Ünnepi öltönytől között egy remek mintázatú, rövidujjú arany-brokát ruha volt, egy másik ilyen biborzezőlyel, nyitott, hosszú prémmel bélelt ujassal, másfel méter hosszú uszályal. Egy harmadik szinarannyal áttört, illa ünnepi öltöny hermelin prémmel és sok más. Ékszerai közül főképp egy mesés értékű fermezettó, hajba való forgó s egy völdisz gyémántokkal és rubintokkal: 3500 arany értékben kelettek nagy föl-tűnést.

Négy esztendő sem telt le ezen heted-hétországgra szóló menyegző után, amikor annak színhelyén újból Foscari nevével ajkán hullámzott a nép, szitkokkal és átkokkal illetve őt annak bizonyosságul, hogy a legünnepeltebb, a legnépszerűbb kegyelt is kérlelhetlenül elbukik, ha a nép vagy a kormányzóörök hajlama megváltozott.

Foscari Ferenc canale grande-i fényes palotája sok fejedelmet látott vendégül. Egy ízben is több előkelő patricius társaságában ült, amikor egy hatalmas, még ma is élő

családnak, a Loredano-k egyik ifju sarja berontott hozzá és ellene merényletet követett el. A doge, aki csak könnyedén sebe-sült meg, mindent elkövetett, hogy a bűnöst megmentse, de a hajhatatlan itélőssék halálra szánta az ifjut.

Ez a kivégzés kiinduló pontja ama megpróbáltatások láncolatának, amelyek a szerencsétlen Foscari vesztéhez vezettek. Mert a kivégzett merénylő előkelő rokonsága bosszút esküdött, véres bosszút, amelyhez fogható Italia története is keveset nyújtott. Hasonló volt ez ahhoz, amely Veronában a Capulettik és Montechiek, Milánóban a Viscontik és Sforzák, Rómában a Coonnák és Orsiniek között dult!

Loredano Jakab, a nagykereskedő, főkönyvében Foscari Ferencnek lapot nyitott, ezeket irván a tartozás oldalára: „Atyám és nagybátyám haláláért adósom” . . s a szemben levő lapot, a követelés rovatát, fehérén hagyta. Aig egy pár esztendővel a merénylet után egy Michele Bevilacqua nevű fiórenci politikai kalandor szal védolta az ifju Foscari Jakabot, hogy Visconti Fülöpötől, a milánói hercegtől ajándékokat fogadott el, amit a köztársaság törvényei a legszigorubbantiltottak. Foscari Jakabot e miatt megfosztották nemességétől s a végtárgyaláson magának a szegény apának kellett a tizek tanácsának kegyetlen ítéletét kihirdetnie, amely 1445 február 20-án Drinápolyt jelölte meg fia száműzetési helyétül. De Jakab utközben a kinpad torturái folytán megbete-

legyen tripanosoma, és hogy ne legyen Tse-Tse légy, irtják a bozótot, amelyben ez a légy tanyázik.

A betegségek egy másik nagy sorozatát — amint most már minden művelt emeer tudja — a baktériumok okozzák, amelyek testünkbe behatolva, ott elszaporodnak, mérges anyagokat termelnek és ezekkel betegítik meg szervezetünket. A baktérium véghetetlen apró növényi élőlény. Az alakja különféle; van olyan, amely pálcikáz-alakú, ezt bacillusnak hívjuk, ha számos bacillus egymáshoz tapad, akkor fonalak képződnek, mint a léptene bacillásnál. Van azután gömbalakú baktérium, mely hol úgy rendeződik el, mint a gyöngysor, ez a Streptococcus; hol pedig úgy, mint a szőlőfürt bogyói, ez a Staphylococcus; vannak ismét olyanok, melyek kettős gömbalakot mutatnak, a diplococcusok; ismét olyanok, melyek úgy néznek ki, mint a dugóhúzó (előadó bemutatja rajzban.) Ezen rajzok természetesen végtelenül nagyítva ábrázolják a baktériumot és ha életnagyságban tudnám ide állítani a baktériumot a rajz mellé, körülbelül úgy nézne ki mint egy St. Jánosbogárka elefánt mellé állítva. Sok baktérium nagyítón nézve élénk mozgást végez, a legtöbbje azonban mozdulatlan és úgy néz a neki tetsző talajon, mint a penész a sokáig álló főtt húson, vagy mint a befőtt gyümölcsön felburjánzó penészpázsit. Szaporodása úgy történik hogy amidőn elért egy bizonyos nagyságot, kettéválk; a pálcikából két pálcika, a gömbalakból két golyó lesz; az új fiatal egyén csakhamar megnő és újból hasad. Ez a szaporodás gyorsan ismétlődik és addig tart, míg az étetéhez szükséges kedvező viszonyok fennállnak. Van olyan baktérium, amely a destillált vízben is él; a cho'era-baktérium nedves fehérneműn is szaporodik. Kiszáradás által a legtöbb baktérium elpusztul; de a tuberkulózis bacillus a kiszáradásnak is sokáig ellentáll. Közönséges szétszór-

fényben megél és szaporodik, a közvetlen napsugár azonban csakhamar megöli őket. Hogyha tehát valamely bacteriummal fertőzött tárgyat, pl. ruha vagy fehérnemű darabot kiteksem pár órára erős napfénynek, ekkor a baktérium elpusztul, az illető tárgy a napfény által fertőtlenített. Elpusztul a baktérium továbbá magas hő által; felforrálás által minden baktériumot meg lehet ölni. Hogyha pedig csak 60°-ra melegítjük, akkor a baktérium élve marad ugyan, de nem szaporodik tovább. Elpusztul végül 50% Carbololdatban, sublimátoldatban, de csak 1—2 óre múlva.

Folyt. köv.

Iskolafelügyelők kiküldetése.

A vallás- és közoktatási miniszter f. évi április hó 16.-án kelt rendeletével az 1913. évi XXXVII. t.-c. alapján a népiskolák VI. osztályában megtartandó vizsgálatok tárgyában a barsvármegyei tankerületet hat felügyelői körzetre osztotta be és azokba a folyó iskolai érve terjedő hatállyal egy-egy iskolafelügyelőt küldött ki.

A körzetek és azoknak iskolafelügyelői a következők: I. *Garamszentkereszti körzet.* Iskolafelügyelője: *Missik István* áll. el. iskolai igazgató körzetébe tartoznak: Apát-hegyaija, Ásósadány, Barskapronca, Felsőapáti, Felsőötösi, Felsőzsadány, Garamkürtös, Garamladomér, Garamindszent, Garamszentkereszt, Geletnek, Jánosgyarmat, Jánoshegy, Jánosret, Karvaly, Kele, Kékellő, Kiszeifalu, Kosorus, Körmöcbánya, Kövesmocsár, Kunosvágása, Lutila, Nagylőcsa, Ökörmücke, Szénátfalu, Teplafő, Vihnyepeszerény.

II. *Ujbányai körzet.* Iskolafelügyelője: *Frank Antal* levai m. kir. áll. el. pispokai tanítóképzőintézeti tanár körzetébe tartoznak: Alsóhárom, Alsóhárom Szandrikgyár, Barabercence, Berekalja, Csejék, Dócifűrésze, Garamkelecsény, Garamkeszi, Garamkovácsi, Garamnémeti, Garamsely os, Garamszentbenedek, Garamtoimács, Garamujfa, Kiskálna, Kiskoszmály, Madarasajja, Magasmart, Mohi, Nagykoszmály, Oromfalu

Óbars, Peszér, Ujbars, Ujbánya irtvány, Ujbánya-óhuta, Zsarnóca, Gyertyánia, Irtványos (Moderntárna), Zsarlőca, Zsarnócakohó.

III. *Oszlányi körzet.* Iskolafelügyelője: *Kozák Endre* nemekosztályi áll. el. iskolai igazgató-tanító körzetébe tartoznak: Besztercsény, Felsőkemence, Kalacsna, Kicó, Kiskeresény, Nagykeresény, Nagyugróc, Oszlány, Palosnagymező, Simony.

IV. *Aranyosmaróti körzet.* Iskolafelügyelője: *Lacza Béla* aranyosmaróti m. kir. tanfelügyelőégi tolnok körzetébe tartoznak: Aha, Alsógyöröd, Barslédec, Barstaszár, Csittár, Ebedec, Feketekelecsény, Gesztód, Hecse, Hizér, Keresztur, Kisgyékényes, Malonya, Nagyvezekény, Nemcsény, Szelep-csény, Tajnasári, Tild, Töhöl, Vaikóc, Veisec, Verebely, Zsálya, Zsitvaspáti, Zsitvaszentmárton, Zsitvaufalu.

V. *Verebelyi alsójárési körzet.* Iskolafelügyelője: *Moszary János* aranyosmaróti áll. el. isk. igazgató-tanító körzetébe tartoznak: Alsópél, Barsbaracska, Barsbesse, Barsfűs, Cseke, Eny, Fajkürt, Feketevezekény, Felsőpél, Hull, Kisbalog, Mollék, Nagymánnya, Ohaj, Pozha, Rendve, Szecse, Ujlót, Vaikház, Zsitvabesenyő, Zsitvagyarmat.

VI. *Levai körzet.* Iskolafelügyelője: *Jaross Ferenc* levai nyugdíjazott el. isk. igazgató-tanító körzetéhez tartoznak: Alsózece, Ágó, Bajka, Barsendré, Csata, Felsőzece, Felsővár, Garamdamás, Garamlók, Garammikola, Garamszentgyörgy, Garamvezekény, Hölveny, Kisóvár, Kissáro, Leker, Malas, Nagykálna, Nagyod, Nagysalló, Nemesoroszi, Nyir, Oroszka, Szódo, Töre, Vámosladány, Zseliz, Zseliz-Kerekudvard, Zsemier.

A kiküldött iskolafelügyelők a vizsgákat a részükre később kiadandó utasítás szerint fogják vezetni.

A vizsgálatokra bejelentett VI. oszt. tanulók száma az egész vármegyében 611, — ezekből a garamszentkereszti körzetre 111, az ubjányaira 114, az osztályaira 41, az aranyosmarótra 97, a verebelyre 119 és a levai körzetre 128 tanuló esik.

Az iskolafelügyelő a záróvizsga kitűzése idejéről az iskolászeket haladéktalanul értesíteni fogja és pedig a vizsga megtartása előtt legalább 15 nappal, hogy a kitűzött nap a VI. oszt. tanulókkal az érdekelt szülőkkel közölhető legyen.

gedvén, engedélyt nyert, hogy Trevisóban tartózkodhatik.

Közel hazájához, ez volt az ifjú elte boldognak nevezhető phenője abban a szörnyű hajszában, amelyet ellenségei fáradhatatlanul és kérielhetetlenül ellene folytattak.

Trevisóban sem volt soká nyugta. Azt a vádat, hogy Almo Donátónak, a tizek itélőszéke elnökének meggyilkoltatásában része volt, nem tudták rábizonyítani. Majd varázslattal gyanúsították s a kinpadon szenvedett fájdalmait következtében a szerencsétlen ifjú megtévelyodött.

Erre maguk az üldözők megszánták s Velencébe hozták, hogy családja körében vigaszt és némi erőt gyűjthessen további sorsa elviselésére. Hanem a viszontlátás örömei után ismét azonnal unak indították, vissza, száműzetése eredeti helyére, úgy, hogy ez a „kegyelmi tény” inkább az emberi kegyetlenség példátlan könyörtelenségének tekinthető.

A boldogtalant oly leküzdhetetlen honvégy szállta meg, hogy gondolatlanságában kérelmező levelet ír a milánói herceg utódjához, hogy sorsán enyhítsen, hivatkozva ama szolgálatokra, amelyekkel stija a doge egykor Sforzát támogatta. A levél a tizek tanácsának kezéhez jutott, miért is nyomorban küön gályát küldtek a visszaesőleg oly súlyos bűnre keveredett bűnösért, mely 1456 július 19-én partra szállította Velencében Foscari Jakabot. Az agg doge még csak azt sem akadályozhatta meg, hogy fia barmad-

szor kinpadra vitessék. Az átszenvedett torturák után, vádolt egy esztendei börtönbüntetésre ítéltetett, életfogytiglan való száműzetésének épégen tartása mellett, de különös kegy gyanánt — az államfő iránti tekintetből megengedtetett neki hogy családjától elbucuzhassék.

Az ítélt agg édesanyja és ifju hitvese felhívtak a tizek tanácsstermébe, hogy a nyolcvan éven fölül roskadt apával egyetemben utójára zárhassák szerető karjaik közé azt a nekik saját, nyomorult életüknél drágább, szegény holtra sanyargatott testet. A fiú könyörögve kérte apját, hogy hatalmával sorsán enyhítsen, de az a tizek merev tekintetének sulya alatt a köztársaság és törvényei iránti tiszteletré intete fiát. S bár kevés időre rá kitűnt, hogy Almo Donátot egy Erizzo nevű gonosztevő ölte meg, Foscari Jakab nem élvezhette többé szabadságát. Alig hogy Candíába ért, börtönben a kinpad torturái következtében kiszenevedett.

A Loredano család, bár az öreg doge többször kérte méltósága alól való fölmentését, ezentul is fokozott hévvel folytatta a bosszúállás művét. Loredano tengernagynak és fivérének Loredano Márknak hirtelen halála az ő művének kürtöltetett ki. A már fentebb említett Loredano Jakab ezután csakhamar a tizek tanácsába választatott be, majd a szűkebb hármast tanácsába, hogy az szólítsa fel s késztesse a dogét önkéntes lemondásának benyújtására. De az agg Foscari megfogta eszuttal, hogy szembe száll ellensé-

geivel s kereken megtagadta követelésüket, hogy a dogei trónt másnak engedje át; és lehet e azt tőle rossz néven venni, akinek immár sirja széien nem volt többé senkije sem, (két fia a csatatéren, egy a kinpadon halt meg), akit kiméljen akiért holtra sanyargatott szive doboghasson?!

De Loredano álnokságának sikerült azt a határozatot hozni, hogy az államfőt fölmentik esküje alól, méltóságától megfosztják s nyolc nap alatt el kell hagynia a Palaszó ducela épületét.

1457 október 30.-án, amikor a Campanile összes harangjainak zugása tudtára adta Velence népének az új államfő megválasztását, Foscari Ferenc, amint erkélyére lépett hogy meggyőződjék arról, nem-e hallucináció az összes hangok zugása, holtan esett össze s Loreuaro Giscoppo kejes örömmel írta fel főkönyve Követelés feliratu fehér lapjára:

L'ha pataga! (Megfizette!)

* * *

Ha valaki egyszer végiggondolázik a Canale granden, tekintsen a Giustiniani palotával szomszédos saroképületnek, a híres Foscari palotának északi szögletére. Ott látja azt a díszes művű, kovacsolt vaslámpást, a melyet holtan sanyargatott fia emlékére készítettett a szerencsétlen doge s a melyben Foscari Jakab lelki üdvéért máiglan is éjjelnappal ég a láng, a ki nem halt nemzeti kegyelet szent érzelmének a lángja.

Velencejáró.

A kir. tanfelügyelő a hírlapok utján is kéri a felügyeletre bízott tankerület iskoláinak összes iskolásait, gondnokait és tanítóit, hogy a gondjaikra bízott ifjak jövő állampolgári jogaiknak megóvása céljából tegyenek meg minden tőlük telhető az iskolafelügyelők nehéz és felelős feladatának elmozdítása és a vizsgák zavartalan lefolyása érdekében.

Kvasz András repülése.

Derűs, de erősen szeles időben történt meg f. hó 26-án Kvasz András pilótának levelei repülése. A repülőtérről átalakított katonai gyakorlóterre, már a kora délutáni órákban kezdett kivonulni a város közönsége, a kocsik és autók tömege szállította ki a publikumot a pár órára szinte fővárosiasan festett különben néptelen városrész. A rendezés mindenben gondosnak bizonyult. A körülbelül 5000 főre becsülhető tömeg a legkisebb fenakadás nélkül oszlott meg a részére fenntartott kordonokkal kerített téren, úgy hogy tolongás nélkül minden helyről egyformán láthatta a közönség, amint a gép elhagyja a földet. Az első helyen 1000 személyre ülőhelyek voltak felállítva, hol legdivatósabb tavaszi kosztümjeikben láthatók voltak egész Borsármegye legegészségesebb hölgyei. A délután érkező vonatok a vármegye minden részéből elbóztak az érdeklődőket. A város összes tanintézményei, a ref. elemi iskola kivételével, mind kivonultak, hogy a tanulóifjúságnak bemutassák farszadunk technikájának legjelentősebb eredményét.

4 óra 10 perckor startolt először Kvasz s mintegy ötven méternyi gurulás után a levegőbe emelkedett, s észak felé szállt, hol pár kilométer távolságban az erős szemből szél miatt, miután gépét kockázatmentesen akarta, leszállott. Néhány perc múlva azonban ismét halhatóvá lett a csavar zúgása s pár pillanat múlva szép nyugodtan leereszkedett a közönség elé: Még háromszor szállott fel ezután a pilóta s körülbelül 40—60 méter magasságban kört írt le a repülőtérről szomszédos szántóföldek felett, majd átrepült a térnek déli oldalára s az ujjmájor alatti szántóföldeket megkerülve szállt vissza a térre. Közönségen az utolsó felszállása nagy tetszést keltett a közönség körében, melynek legnagyobb részét először volt alkalma repülést látni. 6 óra elmult, mikor a negyedik felszállás után a rendezőség jelentette, hogy a gép egyik tartócsavarja eltörve, a pilóta nem repülhet.

Kvasz András Rákoson ma a legrégebb pilóta. 1911-ben kezdett először repülni. Szíj-átelbeszélése szerint akként vált pilótává, hogy mikor Zsélyi Aladár aviatikus az 1911 évi nagy meeting előtt összetörte magát, gépét ő reá bízta, kinek akkoriban mechanikus műhelye volt Budapesten. A gép kijavítása után azonban Zsélyi vonakodott felszállani gépével, s inkább Kvasznak engedte azt át, ki azóta hogy beleszokott a levegőbe, nem hajlandó többé visszatérni mechanikus műhelyébe. Pilóta oklevelét 1913 májusban szerezte, s azóta 36 városban szállt fel. Gépe 35 lóerős Anzani motorral ellátott Zsélyi típusú monoplán 21 négyzetméter tartófelülettel. A gép netto súlya 210 kg. utassal s benzinnel együtt kb. 3 méterháza, 7 méter hosszú s 11 méter széles, a csavarfordulat maximális száma percenkint 1500.

A repülőnap erkölcsi sikere teljes, mert Kvasz dacára az erős szélnek s a gyöngye gépnek, megtette amire vállalkozott. Az anyagi siker szintén teljes, mert a Kvasz kezébe kifizetett 2561 kor. 76 fillérről oly összeg jutott a magyar aviatika céljaira, amilyent a pilótának még egy városban sem sikerült elérnie. Ami természetesen, mert máshol impresszáriákkal kellett a pilótának osztosnia, míg nálunk az önzetlen, busgó és takarékos rendezőség teljes erejével dolgozott, hogy a minél nagyobb jövedelemmel s emellett a kiadások minél kevessebbre redukáltassanak. Minden különböző frásis helyett alább közzük a mérleget, mely minden szónál szebben beszél.

A közönség kényelmének biztosítása s a rend fenntartása körül a rendezőbizottságon kívül — melyből elsősorban házi aviatikusunkat Kriek Lajos urad, intézőt s busgó társait Belcsák Bélát és Füzely Imrét illeti meg főként a siker dicsősége — külön is fel kell jegyeznünk Csukás Károly, Kozma József, Kucsera Andor, Kucsera József és Volkó György urak nevét, kik a rendezésből szintén kivették önzetlen részüket. A rendfenntartás a honvédség, s a hatóságokon kívül a tanítóképző intézeti ifjúság érdeme.

I. Kiadások

Táviratok	9 26
Füzely Imre kiküldetése Nagyszombatba	17—
Hatósági engedély	12—50
1000 drb. falragasz s egyéb nyomtatványok	39—
Bélyeg s falragaszok elhelyezése	9 34
A repülőgép szállítása Lévára	73 50
Jelvények	9 18
Rendfenntartás	22—
Kordon s ülőhelyek felállítása	54—
Szauer Izidor számlája (deszkakölcöszés stb.)	91—
Ejleli órok	6—
Füzely Lajos számlája	2 50
Irodaszerek	— 90
	346 18

II. Bevétel

Törzsjegyzékek:	
a) Belcsák-Füzely ivén	82—
b) Kottek Ferenc ivén	168—
c) Kriek Lajos ivén	196—
d) Varga Géza ivén	36—
Kriek Lajos adománya	25—
Főzsinárium jegyeiből	86—
Tanítóképző jegyeiből	50—
Irg. nőverek intézete jegyeiből	86 26
Tanítóképző int. gyakorló iskola jegyeiből	9—
Kath. elemi fiúiskola jegyeiből	24—
Evang. elemi iskola jegyeiből	4 50
Izr. elemi iskola jegyeiből	26 40
Keresk. tanonciskola jegyeiből	8 20
Iparos tanonciskola jegyeiből	21—
Bartos cukrász helypenzéből	20—
	842 36
Jegyekből	2065 58

Összes bevétel:	2907 94
Összes kiadás:	346 18
Tiszta jövedelem	2561 76

mely összeg teljes egészében Kvasz Andrásnak adatott át.

Különfelek.

— **Előléptetés.** A király Balogh Lajost, a lévai honvédeképesítő parancsnokság őrnagyát alezredessé, — Belcsák Kálmán nyitrai honvédhadnagyot pedig főhadnaggyá léptette elő.

— **A tanítóképző hangversenye.** A minden évben szép sikerrel megtartani szokott hangverseny az idén is a multakhoz hasonló eredménnyel zajlott le április hó 25-én a városi vígadóban. A szép számú közönség jól mulatott a változatos műsor alatt. Az ifjúsági nagy zenekar bevezetésül Auber Portici némajátéból, befejezésül pedig Brahms-tól „Magyar táncok” c. egyveleget játszott. A kitűnő összjáték Duschek Ernő zenetanár érdeme. Az ifjúsági énekkar Sztara Józsefnek „Végrendelet” c. műdalmát és Gaál Ferencnek Balatoni nóták c. művét énekelte kifejezően s nagy hatás mellett. Igen tetszett Flotow S. radellájából előadott trió, mit hegedűn Riedl Gábor, Huják Imre, Bartos Lajos, — szongorán Vayda Gyula, harmoniumon Juszt Ferenc tanítónövendékek adtak elő. A zenesszámok között egy kis bohózat került színre, Szórákoszt apák címmel, melyben Jaross Margit őrleány kedves játékaival kívül Farkas Gábor, Kovács Károly, Mihályfi István tanítónövendékek ügyeskedtek. A minden tekintetben jól sikerült műsor elsősorban az intézet busgó zenetanárának Duschek Ernőnek érdeme. A műsort tánc követte, mely a reggeli órákig tartott. Kellemes meglepetést keltett a közönség körében a táncrend. Ily nagy arányú és így sikerült festményt a Vígadó falán még nem láttunk. Aki látta a Pokol kabaré díszleteit az természetesen találja, hogy annak festői mód is következetesek maradtak megukhoz. A táncrend festői Pasár József rajztanár vezetésével mellett Cziger Zoltán és Huják László tanítónövendékek voltak.

— **Egyházi zene.** A mai napon a p'ebánia templomban előadni szándékolt egyházi zene az egyik szereplő kübejött betegség folytán jövő vasárnap f. hó 10-én lesz megtartva.

— **Hivatalvizsgálat.** — Vármegyénk főispánja Keltz Gyula ca. és kir. kamarás Maláth István alispánnal a városrészben s a főszolgabírói hivatalban április hó 27 s 28-án tartotta évi rendes vizsgálatát, melynek befejeztével mindkét helyen legteljesebb meglegedését fejezte ki.

— **Gazdasági tudósítók.** A földművelésügyi miniszter Perlaky Ignácot az aranyosmaróti járásban, Petrowsky Alajost a garamszentkereszti járásban, Némethy Lajost és Simek Armit a lévai járásban és Bihary Kálmánt a verebelyi járásban felállított új körzetekre a gazdasági tudósítói tisztséggel bizta meg.

— **Szabó Ferenc színtársulata** a tegnapi nappal megkezdte egy hónapra tervezett előadái sorozatát. A hirdett program az elmult év fővárosi slagerinek legjobbjait foglalja magában s reméljük, hogy az előadások igazolni fogják a közönség legjobb várakozását az előadások színvonalá tekintetében.

— **Passiójáték Léván.** Április hó 28. és 29-én, naponként kétszer került előadásra az *Ur Jézus kinszenvedése és halála* a városi színházban. Kriszus sz repét mind a négy alk'ommal Stella Gyula a Vigszínház művésze kreálta tökéletesen. A többi szerepeket — Judás kivételével, kinek szerepét Kömlei K. Gyula játszotta — műkedvelők töltötték be. Ki kell köszölni elsősorban emelnünk Arvay M. ca. játékát, ki *Mária* nehéz szerepét játszotta tehetésesen. De elismerésre méltó a többi műkedvelő játéka is, kik a rövid előkészület dacára hibátlan összjátékot produkáltak.

— **Hivatalos órák.** Az aranyosmaróti pénzügyigazgatóságnál folyó évi május hó 1.-ől szeptember hó végéig reggeli 7 óratól délutáni 1 óráig vannak a hivatalos órák.

— **Uj ügyvéd.** Dr. Szedlacsek Kornél, aki husamosabb ideig Aranyosmaróton dr. Lányi Gyula ügyvéd irodavezetője volt, letette az ügyvédi vizsgát s mint értesülünk, — Léván nyit ügyvédi irodát.

— **Körmöcsbányaiak küldöttsége a minisztereknek.** A képviselőházban április hó 30.-án délelőtt báró Hazai Samu honvédelmi miniszter fogadta Körmöcsbánya küldöttségét, amely arra kérte a minisztert, tegye lehetővé, hogy a városba katonaság helyeztessék. A régi történeti bányaváros ugyanis tudvalevőleg teljesen nélkülözi a katonaságot, holott sok szempont: kulturális, főleg azonban gazdasági szempontok indokolták tennék a katonaság elhelyezését. Báró Hazai Samu honvédelmi miniszter megígérte, hogy jóakarattal fogja támogatni a küldöttség kérését, azonban nem helyezheti kiállításba ennek a közel jövőben való teljesítését. Ezután a küldöttség Telesky János pénzügyminisztert kereste fel a város világitásának és villamosági üzemereje felhasználásának ügyében. A pénzügyminiszter kiállításba helyezte, hogy a lehetséges határain belül teljesíteni fogja a kérelmet. A küldöttség tisztelettel gróf Tisza István miniszterelnöknel is, hogy a város kívánságai számára támogatást kérje.

— **Kinevezés.** Radnai Farkas, besztercebányai püspök Bobb János kaplánt, Bobb László iparospolgártársunk fiát, — Nyitra vármegye Kőszétségébe adminisztrátornak nevezte ki.

— **Tanítói gyűlés.** Az ujbányai rk. esperesi kerület tanítói köre 1914. évi május hó 7.-én délelőtt 10 órakor a szarncsai rk. kincstári elemi népiskolában évi rendes gyűlést tartja meg a következő renddel: 1) 10 órakor szentmise. 2) A körü tisztségviselők választása, a mult évi jegyzőkönyv felolvasása és a folyó ügyek tárgyalása. 3) Stubnya János magosmárti Béla garamrudnói tanító felolvasást tart: Kántori illetményeink rendezése; nyugdíjügy. Tagdíjak befizetése és indítványok.

— **Tűzeset a vidéken.** Zselizén mult hó 26.-án, a ref. iskola közelében, délelőtt tiz üttét ki, amely rövid idő alatt három

hását és néhány melléképületet elpusztított. A kár elég jelentékeny, de a biztosítás révén legnagyobb része megtérül.

— Esküdtök sorsolása. Az aranyosmaróti kir. törvényszéknél 1914. évi május hó 11.-én kezdődő esküdtbíróvási ülészekre szolgálattételre kisorsoltattak: Mittelmann Tivadár, Belicza István, Groszmann Gyula, Kany János, Kalina Alajos, Jenőfi László, Jozefosek Károly, Katona István, Dr. Steiner Oskár, Zimmer Antal, Anderle Ernő, Dr. Balbach Béla, Borcsányi Gyula, Dr. Kovács Gyula, Podjebrád József, Dr. Stefkó Gyula, Juhász Benedek, Kohn Miksa, Halász Károly, Pollák Zsigmond, Pető Sándor, Simkó Adolf, Dr. Minarovits Sándor, Csekey Vilmos, Drexler Jenő, Kraft Károly, Kopcsányi László, Krumpel Ferenc, Turcsán János, Rakovszki István, rendes esküdtök. Steiner Lipót, Hegedűs Ignác, Valkovics Eudre, Weisz Adolf, Rakovszki József, Kalmár Bertalan, Klein Salamon, Marcsányi György, Valkovics Antal, Pálenik Gergely helyettes esküdtök. Tárgyalásra kerül 5 ügy.

— Áthelyezés. Az igazságügyminiszter dr. Baranyai Károly közhalmi kir. járásbíróvási jegyzőt az aranyosmaróti kir. törvényszékhez helyezte át.

— Internátus megnyitása. A besztercebányai kir. kath. főgimnáziummal kapcsolatosan a jövő tanév elején kizárólag az intézetet látogató tanulók számára internátus is nyílik meg, amelybe augusztus 20.-ig már most is lehet jelentkezni. A modernül felszerelt internátust a besztercebányai tanterületi kir. főigazgató elöklötte alatt álló választmány gondozza. A tanulók állandó (4jévi és nappali) tanári felügyelet alatt vannak; a felügyelők ellenőrzik az internátus tanulmányait is. Az ellátásnál a fejlődésben lévő test és a szellemi munka igényeit tartják szem előtt. Egészségügyi felügyeletet az intézeti orvos gyakorol. Vannak tágas és világos nappali, háló, ebédlő termei, társalgó (billiárd), zeneszobái, fürdő-kabinjai; nyáron a tanulók a szabadban tanulnak, tenniszcsanak, kugliznak, labdázhatnak, vagy a háson kívül fedett s a szükséghez képest felmelegített uszodában fürdenek (úszólecke). Téli szórakozások. Az épület 6 h'od'as, százados fákától beárnyékolva parkban van elhelyezve. A városnak hegyi ferrások által táplált vízvezetéke, csatornázása, egészséges és főleg szelentes fekvése erősítőleg hat a gyöngébb szerveletre is. A teljes ellátás díja 800 korona egy tanévre. Prospektust küld és részletesebb felvilágosítást nyújt a besztercebányai kir. kath. főgimnázium igazgatóság.

— Kanyaró Zsarnócán. A ker. főorvos javaslata alapján — az iskola gondnoksága az állami elemi iskolát és az odavált egyelőre saját hatáskörében 2 hétre bezárta s erről az illetékes hatóságoknak jelentést tett. Hírlik, hogy a rk. kincstári iskolát is be fogják zárni.

— Nyári társas utazás Lourdesbe s Párisba. A nyolcadik társas utazás irányja ez: Budapest, Miláno, Genova, Nizza, Monte-carlo; Marseille, Lourdes, (Sebastian) a híres spanyol tengeri fürdő, az Atlanti oceánon Bordeaux, Páris (4 nap) Zürich vagy Luzern, Innsbruck, Budapest. Indulás július 5.-én. Az ut 3 hétig tart. Ár: II. oszt. gyoravonati jegy, lakás, reggeli, ebéd, vacsora, (elsőrendű szállókban) beleértve 505 korona. Részletes utitervet s felvilágosítást Vértés József székesfehérvári tanár küld. Jelentkezés május 15.-ig.

— Az állatkert cserebogarakat kér. Az idén hazánk több vidékén előreláthatóan igen sok cserebogár lesz. Az állatkert igazgatósága arra kéri azokat, akik tömegesen pusztítják a cserebogarakat, hogy ezen árthatmas rovarokat ne assák el, hanem inkább szarítsák meg a napon vagy a parázs fölött és küldjék az állatkertnek, ahol a madarak, rágcsálók és egyéb apró állatok elfogyasztják a cserebogarakat.

A gyermek számára való kedves ujdonságot oszt szét ingyenes a bécsi Nestlé cég. Kedves papír-babák ezek művészi kivitelben, amelyek kellemes szórakozást nyújtanak a gyermekeknek. Ezen uj-

donságon kívül mindenkinek próbadozokat is küldenek a Nestlé-féle gyermeklisztből s ezt is teljesen díjmentesen. Az ingyen babát és Nestlé-lisztet kívánatra azonnal elküldi a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 92 P.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzése

1914. évi ápr. hó 26-tól 1914. évi máj. hó 3-ig Születés.

A szülők neve	A gyermek neve	A gyermek neve
Prázsák Nándor Kis Mária	leány	Mária
Tóth István Jakubik E.	fiú	Béla
Kriek Lajos Visnyovszky L.	fiú	Lajos Andor
Bóna János Pomothly Anna	leány	Mária
Csepocz Lajos Gyuris Zs.	leány	Erzsébet
Klein Sándor Frischer Frida	leány	Emma

Hazasság.

Vőlegény és menyasszony neve	Vallása
Pénzes István Szabó Margit	r. kath.
ifj. Kéri József Mucha Juhanna	r. kath.

Halálozás.

Az elhunyt neve	Kora	A halál oka
Nováki János	62 éves	Szervi szívbaj
özv. Szabó Nándorné	67 éves	Uj képiet
Huszár Ilona	16 éves	Tüdővész
Gábornyik József	61 éves	Szervi szívbaj
özv. Gáspár József	81 éves	Agg. kimerülés
Tolnai István	41 éves	Szervi szívbaj

Közgazdaság.

Adria Biztosító Társulat — Triestben.

A társulat idei közgyűlését réczalmási Frigyesy Adolf m. kir. udv. tanácsos, vezérigazgató elöklötte alatt, számos részvényes jelenlétében április hó 27-én tartotta meg, ezuttal első ízben a társulat új triesti székházában. Ezen a közgyűlésen az 1913. évről, a társulat alapítása óta 75-ik üléstevnek, szárszámadatai terjesztettek elő.

A részvényesek elé terjesztett szárszámadási jelentésben az igazgatóság mindenekelőtt a társulat fenállásának 75 éves jubileumáról emlékezik meg visszajelentést vetve az 1838-ik évben törvényt alapítás óta elért fejlődésre, kidomorítva azt a nagy lendületet, melyet a vállalat üzletmenete a folyó évvel betöltött 75 esztendő alatt felmutat és egyben halálával emlékezik meg mindazokról, akik akar vezető állásban, akár a társulat számtalan ügynöksége vagy képvisellete keretében annak felvirágoztatásához és fejlődéséhez ténykedésükkel hozzájárultak.

A zárószámadás második része az 1913. üzletév eredményeit taglalja. Bár a társulat által üzött szakmak nemelyike veszteséggel záródik is, az üzlet végeredménye kielégítő képet mutat. Az értékpapírok árfolyamának tetemes visszaesése folytán a társulat könyvszerű árfolyam-vesztésére 1.766,539 koronát tesz ki, amely összegből a még rendelkezésre álló árfolyam ingadozásai tartaték által 476,684 korona fedezettett, míg a fennmaradó 1.290,155 korona egészében a folyó év terhére ment s így annak fedezt-e a vagyon tartalék igénybevétele nélkül történtett.

Az életbiztosítási (A) osztályban 95.172,478 korona tökeösszegegről szóló ajánlat terjesztett be, a kiállított kötvények pedig 84.437,685 korona biztosított tőkéből szólnak. Az üzletév végével az életbiztosítási állomány biztosított tőkében kerek 560 millió koronát ért el, biztosított járadékokban pedig 1.427,000 koronát. Halál- és elérési esetekért, valamint járadékok fejében a társulat 11.653,489 koronát fizetett ki. Az életbiztosítási osztály díjtartalékai az év végével 158.399,931 koronát, illetve a viszontbiztosított rész levonásával 144.637,736 koronát tettek ki.

Az elemi ágazatok (B) osztályában a díjbérelt a következő számokat mutatja: (fűbiztosítás 2v.362,209 korona szállítvány-biztosítás 4.917,563 korona, betéres-biztosítás 812,711 korona. A viszontbiztosítottak összesen 16,110,118 koronát igényeltek. Az elemi ágazatokban a társulat károk fejében 26,037,269 koronát, a viszontbiztosított résznek levonásával 12.852,129 koronát fizetett ki. Az elemi ágazatok díjtartalékai 22.82,294 koronát, illetve a viszontbiztosítottokra eső rész levonásával: 12.160,441 koronát tesznek ki.

A társulat igazgatóságát és a hivalkokokat alapszabályszerint megillető nyereségszedszedés levonása után a fennmaradó nyereség egyenlegből a múlt évhez hasonlóan 160 koronát került részvényesünkint kifizetésre. Az üzletév végével a társulat tőkei és tartalékai a következőképen alakulnak; teljesen befizetett részvénytőke 10 millió korona, vagyon-tartalék 12 millió korona, netto-díjtartalékok 158.698,177 korona nettó-kartalék 4.593,922korona, összesen 182.292,099 korona. A nyugdíjpenztár és az alkalmazottak ellátási-pénztára összesen 4.438,062 korona vagyon felett rendelkezik.

Lévai piaciárak.

Rovatvezető; Dr. Horváth Gyula rendőrkapitány.

Buza m.-mázsánként 25 kor. 80 fillérről 26 kor. — fill. Kétszeres 16 kor. — fill. 17 kor. — fill. Ross 18 kor. 50 fill. 19 kor. — fill. Arpa 15 kor. — fill. 16 kor. — fill. Zab 16 kor. — fill. 18 kor. — fill. Kukorica 16 kor. — fill. 18 kor. — fill. — Lencse 40 kor. — fill. 42 kor. — fill. — Bab 18 kor. — fill. 20 kor. — fill. — Köles 13 kor. — fill. 14 kor. — fill.

Nyilttér.

Az aranyosmaróti kir. járásbíróság.

1914. B. II. 121—3. szám.

Ö Felsége a király nevében I

Az aranyosmaróti kir. Járásbíróság mint büntető bíróság becsületsértés vétsége miatt dr. Horváth József ellen indított bünygyben Gyuriss Samu főmagánvádló vádja felett Rácz Armin járásbíró és Földvári József díjnok mint jegyzőkönyvvezető részvételével a főmagánvádló és képviselője, — Dr. Vicssek Ferencz lévai ügyvéd és a vádlott jelenlétében Ujbányán 1914. évi február hó 26. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján, s vad és a védelem meghallgatása után, meghozta a következő

ITELETET:

Dr. Horváth József vádlott, született 1876 június hó 1.-én rom. kath. vallású, nő, 1 gyermek atyja kiskunfélegyházi születésű, ujbányai lakos, vagyonos, városi tisztí orvos bűnös a Btk. 261. §-ába ütköző és első tetele szerint minősülő becsületsértés vétségeben, melyet úgy követett el, hogy 1913. évi július hó 12.-én Ujbányán Gyuriss Samu főmagánvádlóra vonatkozólag azon kijelentést tette: „akad ilyen gazember, aki pribékjeivel összejárva megakadályozza a város közönsége kívánságának teljesítését.“

A kir. járásbírószág ezért:

Vádlottat a Bkt. 261. §-a alapján ötven (50) kor. pénzbüntetésre itéli.

A pénzbüntetést az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt kell végrehajtás terhelve a kir. járásbírószág vezetőjénél az 1892. XXVII. t. c. 3. §-ában meghatározott célra megfizetni.

A pénzbüntetés behajthatatlansága esete a Btk. 53. §-a alapján öt (5) napi fogházra kell átváltoztatni.

A vádlott a Bp. 480. §-a értelmében köteles Gyuriss Samu főmagánvádlónak 52. korona bünygyi költséget 15. nap alatt és végrehajtás terhe alatt megfizetni köteles az eddig felmerült 49 K. 90 f. valamint az ezuttal felmerült bünygyi költséget az államkincstárnak megtéríteni.

A bíróság a Btk. 277. §-a alapján megköveteli, hogy ezen ítélet egész terjedelmében jogerős emelkedés után az elítéltnél költségére a Léván megjelenő „Bars“ című hetilapban közzétettesek.

Az ügyvédek díja fejében a Bp. 485. §-a alapján Dr. Vicssek Ferenc részére Gyuriss Samuval szemben 40 koronát állapít meg.

INDOKOLÁS.

Vádlott azon váddal szemben, hogy Gyuriss Samu főmagánvádlóttól 1913. évi július hó 12.-én Ujbányán egy nagyobb társaság előtt azzal a kijelentéssel illette, hogy „gazember két pribékjevel“ — akként védekezett, hogy röviddel az eset előtt Ujbánya városában részleges tisztújítás volt; a városi tisztí ügyészi állásra Dr. Stefkó Gyula ottani ügyvéd és az Ujbányai Népbank ügyésze is pályázott, kit azonban a candidáló bizottság a választó közönség óhaja dacára nem is jelölt; a vádlott védekezése szerint a főmagánvádló mint a candidáló bizottság egyik tagja szintén okozója volt ennek; a magánvádló ezen eljárását tette megbírálás tárgyává, mert helytelenítette, hogy a főmagánvádló, mint az Ujbányai Népbank pénztárosa is és hogy tisztviselő társaival szemben járt el véleménye szerint helytelenül, továbbá azzal védekezett, hogy baráti körben mondta el véleményét, de hogy a használt kifejezésekre nem emlékszik.

Baumann Győző és Jekkel József tanuk eskü alatt tett vallomással a bíróság bizonyítottan látja, hogy vádlott Gyuriss Samu főma anvádlóra vonatkoztatva a következő kijelentést tette: „*akad ilyen gazember, aki próbékjeivel összejáttszva megakadályozza a város kivánságának teljesítését*” és ugyanezen, valamint a többi ez ügyben kihallgatott tanuk vallomással azt is bizonyítottan látja, hogy vádlott ezen kijelentést egy zárt társaságban, baráti körben egy névnapra ebéd utáni hangulatban tette.

A vádlottnak ezen cselekménye a Btkv. 261. §-ába ütköző és 1. tétele szerint minősülő becsületsértés vétségének alkotó elemeit foglalja magában, a beszámítást s a büntethetőséget kizáró ok pedig nincs; ezért a vádlott bűnösségét meg kell állapítani és őt a Btkv. 261. §-ának 1. tétele szerint el kellett itélni.

A büntetés kiszabásánál a bíróság mint súlyosító körülményt vette figyelembe, hogy vádlott hasonló cselekményért egy ízben már el volt itélve — ellenben azt, hogy a kijelentést szűk baráti körben tette nem azon szándékkal, hogy arról a főmagánvádló tudomást szerez — mint enyhítő körülményt vette figyelembe.

Az ítélet egyéb rendelkezései az idézett törvényszakaszokon alapulnak.

Aranyosmaróton, 1914. február hó 26.

Rácz Ármin s. k.
kir. járásbíró.

Ezen másolat az 1914. évi B. II. 121. szám alatt elfekvő eredetivel mindenben egyező, hivatalosan igazolom

Armarót, 1914. évi apr. 27.

Schramek

P. H. kir. jbrósági keze/ő.

Jogerőségét igazolom.

Armarót, 1914. április 28.

Patay László

P. H. kir. jbró.

Lakatos inasnak

1—2 jó házból való fiu felvétetik

TULASSAY JÓZSEF
mülakatosnál **Léván.**

Ház eladás.

Léván, Bati-utca 24.
számu ház eladó.

Bővebbet ott a házban.

KIADÓ ÜZLETHELYSÉG.

Kalvin-téren a város kellő közepén, üvegkirakattal ellátott tágas bolti helyiség, azonnal kiadó. **Bővebbet Forgács Mihály** tulajdonosnál.

Eladó ház Zsarnóczán.

Alkalmi vétel.

Alulírott ezennel közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező Zsarnóczai-házat (jelenleg gyógyszerház), mely 10 helyiségből és melléképületekből áll s üzletnek, vendéglőnek és magánlakásnak stb. igen alkalmas, elköltözés miatt **f. évi május 7-én (csütörtökön) reggel 10 órakor Zsarnócza községházán tartandó magán nyilvános árverésen 18000 K kikiáltási ár az alábbi feltételek mellett eladni szándékozik. A ház értéke circa 30.000 korona.**

Árverezni szándékozik tartoznak az árverés megkezdése előtt 1800 kor.-t bánatpénzül a ház tulajdonosa vagy Kraft Károly újbányai ügyvéd ur kezeihez vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételárat köteles a vevő legkésőbb f. évi augusztus hó 1-ig a tulajdonos kezeihez egészben lefizetni, mely esetben a házat f. évi aug. 1-én átveheti.

A feljánlott összeg a vevőre azonnal, míg az eladóra csak az általa aláírt szerződés és a vételár teljes lefizetése után válik kötelezővé. Ha a vevő ezen kötelezettségének a kitett idő alatt eleget nem tenne, a bánatpénz a háztulajdonos javára elvész.

A vételi kincstári illetéket a vevő tartozik sajátjából viselni. A ház kikiáltási áron alul eladatni nem fog.

JURECZKY KÁLMÁN gyógyszerértulajdonos **LŐCSE.**

KNAPP DÁVID

mezőgazdasági és varrógépek nagy raktára

Telefon szám: 33.

Léván.

Telefon szám: 33.

Piactéren, nagy kiterjedésű gépraktárom céljára épült házamban nagy választéku állandó gépkiallítás van berendezve.

Hazai gyártmányu gépek:

Ganz-féle motorok minden nagyságban, Hofherr és Schrantz görccséplő lészletek, eredeti Melichár-féle vetőgépek, Eächer-féle ekék és talajművelő eszközök, valamint minden e szakba vágó gépek és géprészek.
Világhírű RAPID lánczoskutak.

Legjobb minőségű takarmánykamrák elkészítése és felállítása jutányos árakban.

Eladó ingatlanok.

Boleman Ede örökösei tulajdonát képező

összes ingatlanok

u. m. házak, földek, szőlők, pinczék, stb. szabad kézből eladók.

Bővebbet **KULIFFAY KÁLMÁN** gondnoknál **Léván.**

4371|1914. szám. ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

Barsvármegye központi székháza hivatalos helyiségeinek fűtésére 1914/15—1915/16. évi téli idényben szükséges 400—400, a tisztviselők részére 300—300 ürköbméter I. oszt. bükkhásáb **tűzifa szállítására** nyilvános írásbeli versenytárgyalást tartok.

A zárt írásbeli ajánlatok benyújtására, illetve a versenytárgyalás megtartására **folyó évi május hó 26. napjának délelőtt 11 órája** a vármegyei központi székház nagytermébe kitűzetik azzal, hogy a szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Bánatpénz 100 korona.

A szállítási feltételek a várnagynál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Aranyosmarót, 1914. évi április hó 25-én.

Mailáth s. k. alispán.

Vasuti uj menetrend 1914. május hó 1-től.

G.-Berzence—Léva. Léva—Csata—Párkány-Nána				Párkány-Nána—Csata—Léva. Léva—Gr.-Berzence			
Gr.-Berzence ind.	604	1225	5 ²⁵	Budapest ind.	705	210	6 ⁵⁵
Jálna . . .	610	1232	5 ³²	Bécs . . . ind.	1125	925	4 ⁵⁰
Saskó-Váralja*	619	1242	5 ⁴²	Párkány-Nána ind.	5 ⁴⁰	855	108
Gr.-Szt.-Kereszt	626	1250	5 ⁵⁰	Köhid-Gyarmath	555	910	128
Geletnek-Szkleuó	643	109	6 ⁰⁹	Kéménd . . .	608	923	136
Szénásfalu-Vihnye	649	116	6 ¹⁶	Bény	619	934	147
Zsarnóca	711	137	6 ³⁹	Csata	629	944	157
Zsarnóca-Fürész.*	716	142	6 ⁴⁴	Csata	637	956	168
Garamrév	722	149	6 ⁵¹	Oroszka . . .	644	1004	212
Rudnó	732	200	7 ⁰²	Garam-Damásd	653	1012	221
Ujbánya . . .	788	206	7 ⁰⁸	Zseliz	705	1023	232
Bars-Berzence 6. ór.*	748	218	7 ¹⁹	Nagy-Salló . .	729	1048	257
Gr.-Szt.-Benedek	807	237	7 ³⁹	Alsó Várad . .	744	1103	312
Kovácsi . . .	817	249	7 ⁴⁸	Nagy-Szecse . .	748	1108	317
Nagy-Koszmály	828	259	8 ⁰¹	Léva	800	1119	328
Léva	848	316	8 ¹⁶	Léva	809	1250	652
érk. ind.	5 04	1201	334	Nagy-Koszmály	827	110	710
Nagy-Szecse	5 14	901	1216	Kovácsi	835	119	718
Alsó-Várad . .	5 22	907	1220	Gr.-Szt.-Benedek	853	139	738
Nagy-Salló . .	5 46	927	1240	Bars-Berzence 6. ór.	903	152	748
Zeliz	609	945	1258	Ujbánya	914	207	759
Garam-Damásd	620	955	109	Rudnó	919	213	804
Oroszka	629	1004	121	Garamrév . . .	930	225	815
Csata	635	1010	127	Zsarnóca-Fürész.	936	232	821
érk. ind.	650	1020	135	Zsarnóca	958	247	834
Bény	701	1031	147	Szénásfalu-Vihnye	1006	301	847
Kéménd	711	1041	157	Geletnek-Szkleuó	1012	308	853
Köhid-Gyarmath	723	1053	209	Garam-Szt.-Kereszt	1030	329	911
Párkány-Nána érk.	737	1107	229	Saskó-Váralja	1037	337	918
Budapest felé ind.	831	1236	807	Jálna	1046	347	927
gyors	831	1236	855	Gr.-Berzence . .	1053	355	934
érk. ind.	1115	545	1035				
gyors	940	200	945				
Bécs felé	757						
gyors	826	1135	308				
érk. ind.	1214	540	550				

A garamkovácsii—ar-maróti vonalon.

809	1250	702	ind.	LÉVA	érk.	843	316	816
7702	7704	7706	állomások:			7701	7711	7713
sz. vonat	sz. vonat	sz. vonat				sz. vonat	sz. vonat	sz. vonat
840	254	757	U	Garamkovácsi . . .	Δ	811	212	650
846	301	703		Kovácsmocsár (f. m. h.)		806	204	642
906	321	823		Valkócs		749	140	619
916	331	833		Perlep		738	133	603
926	341	843		Ar.-maróti megálló		727	106	546
930	346	847		Petőtelep (m. r. h.)		724	102	542
938	351	855		Aranyosmarót . . .	∩	712	1230	520

Vasuti uj menetrend

kapható:

Nyitrai és Társa r. t.
Léván.

Pigler

Ruhákat fest és tisztít

Léva

Gallérok vasal

Klapka-utca 22.

ÁPOLÓNŐNEK

ajánlkozik 16 éves német leány, de csak egyedül álló urinőhöz. Cím: M. S. posterestante Ujbánya.

3 szobás uri lakás mellék-helyiségekkel auguszt. 1-től kiadó. Ladányi utca 16.

Eladó tekeasztal.

Egy jó karban levő használt karambol tekeasztal jutányos áron eladó. — Polgári és iparoskör Körmöezbánya.

Eladó ház.

Bém-utoza 10. számú ház szabadkézből eladó. Bővebbet a helyszínen.

gummiaró
számos előnye miatt csodálatra méltó.

Kéllemes, zaitalan, tartós, elegáns.

Triyon

ADUNK HASZNÁLATRA

MŰVÉSZI KIVITELŰ TŰZ ÉS BETÖRÉSMENTES, UJ PÁNCÉL

TAKARÉKPERSELYT BÁRKINEK.

Triyon
PESTMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.
BUDAPEST. IV. KÖTŐ-UTCA 3.

„CLUB“ cigarettapapíros

csak az itten látható jelvényekkel valódi.

Minden könyvecske 100 lap.

!! Utánzatoktól óvakodjunk !!

Eladó ház és földek.

Ladányi-utca 1. számú ház, kerttel és hozzátartozó szántóföldekkel szabadkézből e l a d ó —
— Bővebbet a helyszínen. —

Költözködést

helyben és vidéken
legjutányosabban elvállal

SPITZ ARMIN
szállító

LÉVA, Szepessy-utca 22.
Május 1-től Honvéd-utca 8.

Modern ház

a Mángorló utcában (17). 4 szoba konyha, fürdő szoba, kamra, pincze, üvegezett folyosó mellékepületben cselezdoba és mosó konyha parkirozott udvar, gazdasági udvar, kis zöldség kert, kút az udvaron, folyó év május hó 1. től bérbeadó, esetleg e l a d ó. Feltételek **TOKODY IMRE** vendéglősnél tudhatók meg. —

PREMIER

Világcikkek!

Képes árjegyzék ingyen.

Képviseli: Róth K. Léva.

Valóban

"Zircin" segít a nagyszerű és utólérhetetlen Rovar ölő

„Vásárolják csak üvegekben“.

K a p h a t ó

Léván: Engel József és fia Kern Testvérek Knapp Ignác Pollák Kálmán Heksch Ilés Kertész Lajos Singer Izidor	Ipolyságon: Dombo K. u. Brack I. Berczeller M. Ivots Andor Csóka József Weinberger Mór	Ujbányán: Czervinka M. Heinrich Ede Verebélyen: Czirok István Erdei József	Pollák Zsigmond Rosenzweig Bertalan Zsarnóczán: Fűszek Győző Veichher Izidor
---	--	---	--

FRITZELAKK a legjobb padlófesték házi használatra

NUMATA a legjobb zománclakkfesték bútorok, ajtók stb.

Egy ecsetvonással színt és fényt ad.

TARTÓS! ELEGÁNS! KIADÓS!
Használatban a **LEGOLCSÓBB!**

Vásárlásnál ügyeljen a törvényesen védett névre és etiketre; minden más csomagolást utasítson vissza!

Kapható: STERN JÓZSEF festékkereskedésében, LÉVÁN.

T. Cz.

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy

Szenessy Tonhaiser és Tsa. cégnél Léván

sörraktárt létesítettünk, amelyben söreink eredeti hordókban, valamint gondosan és szakszerűen töltött palackokban, mindenkor friss minőségben kaphatók. Kérjük Önt, szíveskedjék szükségletét ezentul nevezett képviselőnknel beszerezni.

Söreink úgy a belföldön, mint a külföldön és messze tengerentuli országokban is a legjobb hírnévnek örvendenek; mi exportáljuk a legtöbb sört hazánkból és amely kiállítás söreinket bemutattuk, mindenütt a legelső díjat nyertük el, így 1896-ban Budapesten, 1900-ban Párizsban, 1904-ben Florenchben, 1905-ben Palermóban és Nápolyban, 1906-ban Wienben, 1908-ban Londonban, 1911-ben Turinban.

Jogosult tehát azon meggyőződésünk, hogy sörforgalmát nagyban emelni fogja, ha jövőben a mi söreink elárúsításával foglalkozik.

Tisztelettel
Kőbányai Polgári Serfözde R. T.

Sörnemek: Polgár, Király, Márcz'usi, Szent István, Kőbányai Barátmaláta és Dupla Malátasör.

Szent István Dupla malátasörünket mint kiváló gyógyorsört ajánlják: dr. Ángyán, Elischer, dr. Herczel, dr. Kéty, dr. Korányi, dr. Laufenaer és dr. Liebmann budapesti egyetemi tanár urak; továbbá dr. Glax tanár ur, cs. és kir. kormánytanácsos, Abbazia, dr. Ebers cs. tanácsos ur és dr. Coltellini ur, ő cs. és kir. fensége József főherceg ndvari orvosa, Cirkvenica stb.

